

UZASADNIENIE

Przedmiot i przebieg procesu

1. Pozwem z dnia 26 kwietnia 2022 roku powód „P. (...)” P. S. i wspólnicy spółka jawna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia – (...) Oddziału Wojewódzkiego w W. kwoty 3 606,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2022 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Powoda z pozwanym łączyła umowa na wydawanie refundowanego leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobu medycznego na receptę, na podstawie której NFZ naliczył powodowi karę umowną w wysokości 3 606,95 zł w związku z domniemanymi nieprawidłowościami przy jej wykonaniu. Kwota ta pozostawała, w ocenie powoda, nienależna pozwanemu, gdyż drobne braki formalne (literówki) w zbiorczym zestawieniu zrealizowanych recept nie wpłynęły na zasadność refundacji. Nałożenie kary umownej zaś jest możliwe jedynie w przypadkach zajścia przesłanek określonych w § 8 ust. 6 pkt 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. (pozew, k. 1-6, 33-34).

2. W sprzeciwie od nakazu zapłaty, wniesionym w terminie, pozwany zaskarżył ów nakaz w całości, a ponadto wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu. Pozwany wskazywał, że dokonał nałożenia na powoda kary umownej w związku z nienależnym wykonaniem przez niego umowy z dnia 27 sierpnia 2014 r. polegającego na tym, że powód realizując trzy konkretne recepty w komunikacie elektronicznym przekazanym do pozwanego podał numery PESEL, które zostały przypisane osobom zmarłym. Powód dokonał stosownej korekty, ale mimo wezwania go do zapłaty, kwoty 3 606,95 zł nie uiszczył. Pozwany dokonał więc potrącenia ww. należności z wierzytelności powoda. Podstawą ukarania powoda było bowiem nienależyte wykonanie umowy polegające na nieprawidłowo sporządzonym zestawieniu zbiorczym z realizacji recept, co stanowi naruszenie postanowień art. 5 ust. 3 pkt 3 umowy jak również art. 43 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków. (sprzeciw, k. 46-52).

Ustalenia faktyczne

3. Spółka „P. (...)” P. S. i wspólnicy spółka jawna z siedzibą w W., której wspólnikami pozostają obecnie S. S. i P. S. prowadzi działalność apteczną związaną przede wszystkim ze sprzedażą wyrobów medycznych i farmaceutycznych.

(bezsporne, a nadto informacja z KRS dotycząca spółki, k. 9-13)

4. W dniu 27 sierpnia 2014 r. pomiędzy firmą „P. (...)” P. S. i wspólnicy spółka jawna z siedzibą w W. a Narodowym Funduszem Zdrowia – (...) Oddziałem Wojewódzkim w W. została zawarta umowa nr (...) na wydawanie refundowanego leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobu medycznego na receptę. Kierownikiem apteki pozostawał wówczas P. S. (§ 1). Zgodnie z ustaleniami umowy oddział funduszu zobowiązał się refundować ceny leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, wydanych na receptę zrealizowaną zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz postanowieniami niniejszej umowy (§ 4 ust. 1), zaś podmiot prowadzący aptekę w ramach wykonywania umowy na realizację recept zobowiązał się m.in. do tego aby: recepty przedstawiane do refundacji były realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 45 ust. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza denty, przekazywano poprawnie dane o obrocie lekami, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobami medycznymi, prawidłowo sporządzano zestawienia zbiorcze oraz udostępniano do kontroli informacje o umowach i uzgodnieniach, o których mowa w art. 43 ust. 1 pkt 4 ustawy (§ 5 ust. 3). Dodatkowo podmiot prowadzący aptekę zobowiązał się także, że apteka będzie uiszczać kary umowne, naliczone w sposób określony w § 8 OWU (stanowiących załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie ogólnych warunków umów na realizację recept oraz ramowego wzoru umowy na realizację recept), w terminach i

wysokościach określonych przez Oddział Funduszu (§ 6 ust. 2), a także do sporządzenia przez aptekę korekt danych o obrocie lekami, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobami medycznymi, objętymi refundacją, wynikających ze zrealizowanych recept (§ 6 ust. 4). Stosownie zaś do treści § 7 umowy Oddziałowi Funduszu przysługiwało prawo do dokonania potrącenia nienależnie przekazanych środków oraz kar umownych wraz z odsetkami ustawowymi z należności przysługującej od NFZ podmiotu prowadzącemu aptekę, zgodnie z zasadami określonymi w § 7 i § 9 OWU. Powyższa umowa została sporządzona w oparciu o wzór umowy stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r.

(umowa, k. 189-192)

5. W dniach 24 czerwca 2019 r. i 30 lipca 2019 r. (...) Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia wezwał spółkę do dostarczenia w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, kserokopii recept wraz z otaksowaniem o nr (...) z dnia 10 listopada 2014 r. godz. 11:53, nr (...) z dnia 1 grudnia 2014 r. godz. 16:46 oraz nr (...) z dnia 22 grudnia 2014 r. o godz. 10:31 potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez kierownika apteki lub osobę przez niego upoważnioną. Na wezwanie powód nadesłał kserokopie żądanych recept.

(pismo NFZ, k. 60, 61; kserokopie recept, k. 62-64)

6. Po dokonanej kontroli nadesłanych kserokopii, NFZ stwierdził błędy w numerach PESEL pacjentów wpisanych w komunikacie elektronicznym (zestawieniu zbiorczym) dotyczącym wyżej oznaczonych recept. Osoby, do których przypisane były numery PESEL w zestawieniu zbiorczym, zgodnie z danymi zawartymi w Centralnym Wykazie Ubezpieczonych widniały jako osoby zmarłe. We wspomnianych receptach widniały inne numery PESEL niż wskazane w komunikacie elektronicznym, odpowiadające danym osobowym osób na rzecz których zostały wystawione recepty.

(dane o wydawanych receptach w systemie informatycznym, 65, 68, 70, 73, 75, 78; centralny wykaz ubezpieczonych, k. 66-67, 71-72, 76-77)

7. W piśmie z dnia 1 września 2021 r. Narodowy Fundusz Zdrowia – (...) Oddział Wojewódzki w W. wezwał spółkę do zapłaty kwoty 3 606,95 zł tytułem kary umownej, o której mowa w § 8 ust. 6 pkt 2 załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. (dalej: rozporządzenie) w związku ze stwierdzeniem nienależytego wykonania umowy nr (...) z dnia 27 sierpnia 2014 r. będącej następstwem okoliczności leżących po stronie podmiotu prowadzącego aptekę, w terminie 14 dni od otrzymania pisma. Kwota ta została naliczona w związku z nieprawidłowym wskazaniem w komunikacie elektronicznym przez osobę realizującą recepty nr (...) z dnia 10 listopada 2014 r., (...) z dnia 1 grudnia 2014 r. oraz nr (...) z dnia 22 grudnia 2014 r., numerów PESEL osób, które zostały przypisane osobom zmarłym. Nadto NFZ wezwał spółkę do złożenia korekty zestawienia zbiorczego.

(wezwanie do zapłaty, k. 15-17; załącznik nr 1, k. 18; wniosek o ustalenie kary, k. 80; dane z kontroli, k. 81)

8. W odpowiedzi kierownik apteki występujący w imieniu spółki zakwestionował stanowisko NFZ wskazując, iż sprawa nie dotyczyła nienależnej refundacji, gdyż w wyniku realizacji recept wydano leki na rzecz osób do tego uprawnionych. Natomiast NFZ kwestionowało jedynie literówki w numerach PESEL, które bezsprzecznie nie stanowią błędnych danych dotyczących obrotu lekami, które mogłyby stanowić podstawy do naliczania kary umownej. Nadto podniósł również zarzut przedawnienia żądanego roszczenia. Do pisma załączono także korekty zbiorczego zestawienia recept, z których wynikało, że wartość należnej refundacji nie zmieniła się. Przesyłka została nadana na pocztę w dniu 19 września 2021 r.

(stanowisko spółki, k. 20-22; potwierdzenie nadania, k. 19; korekty zbiorczego zestawienia recept, k. 23-25, 69, 74, 79)

9. NFZ w piśmie z dnia 29 września 2021 r. wskazał, że wyjaśnienia przedstawione przez aptekę nie stanowią podstawy do anulowania wezwania do zapłaty. Do pisma załączono także kopie recept będących podstawą do sporządzenia tego wezwania.

(pismo NFZ, k. 27; kopie receipt, k. 28-31)

10. Wobec powoda wystawiono notę księgową obciążeniową nr (...) z dnia 26 października 2021 r. na kwotę 3 606,95 zł tytułem kary umownej nałożonej na podstawie § 8 ust. 6 pkt 2 załącznika do rozporządzenia z dnia 8 grudnia 2011 r. z powodu nienależytego wykonania umowy z dnia 1 września 2021 r.

(nota obciążeniowa, k. 32)

11. W dniu 10 stycznia 2022 r. NFZ dokonał potrącenia kwoty 3 606,95 zł wynikającej z noty obciążeniowej z kwoty należności powoda w wysokości 674 985,99 zł wynikającej z faktury nr (...) z 3 stycznia 2022 r., o czym poinformował spółkę oświadczeniem o potrąceniu wierzytelności z dnia 11 stycznia 2022 r. Pozostała kwota do rozliczenia w wysokości 671 379,04 zł została wypłacona powodowi przelewem z dnia 10 stycznia 2022 r.

(potwierdzenie przelewu, k. 35; oświadczenie o potrąceniu wierzytelności, k. 40)

12. W związku z dokonaniem potrąceniem spółka wezwała NFZ pismem z dnia 14 lutego 2022 r. do zwrotu spornej kwoty w nieprzekraczalnym terminie 7 dni kalendarzowych, liczonym od dnia doręczenia wezwania. Przesyłka z wezwaniem została nadana na pocztę w dniu 14 lutego 2022 r.

(ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty, k. 37-38; potwierdzenie nadania, k. 36)

13. W odpowiedzi na wezwanie powoda, NFZ w piśmie z dnia 28 lutego 2022 r. stwierdziło, że nie znajduje ono podstaw prawnych, gdyż z uwagi na zaistniałe nieprawidłowości po stronie apteki, NFZ prawidłowo dokonał naliczenia kary umownej.

(pismo NFZ, k. 39-v)

Podstawa prawna rozpoznana na posiedzeniu niejawnym

14. Zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c., Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W myśl § 3 tego przepisu rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo. W tej sprawie żadna ze stron nie wniosła o przeprowadzenie rozprawy. Sąd był w stanie ustalić stan faktyczny sprawy na podstawie przedstawionych przez strony dokumentów, a spór dotyczył głównie interpretacji przepisów prawa i oceny stanu faktycznego pod kątem tych przepisów, w związku z czym był też uprawniony do wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym.

Ocena dowodów

15. Stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty załączone do pozwu jak i częściowo w sprzeciwie, których autentyczność i wiarygodność, w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie nasuwała żadnych wątpliwości. Warto podkreślić, że jedynym punktem spornym pomiędzy stronami była dopuszczalność naliczenia przez pozwanego kary umownej i tym samym dokonanie potrącenia kary umownej z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury nr (...) z 3 stycznia 2022 r. Było bezsporne, że należność z tej faktury była powodowi należna w całości, a pozwany nie opłacił jej w całości tylko ze względu na złożone oświadczenie o naliczeniu kary umownej i potrąceniu.

16. Dla sprawy istotna pozostawała treść umowy łączącej strony, sporządzonej w oparciu o wzór umowy stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie ogólnych warunków umów na realizację recept oraz ramowego wzoru umowy na realizację recept (dalej: Rozporządzenie). To z jej treści wynikały

zarówno wzajemne obowiązki stron (w tym ciążący po stronie powoda obowiązek przedstawienia do refundacji zrealizowanych recept, zaś po stronie pozwanego zwrot (refundacja) ceny leków podmiotowi prowadzącemu aptekę), jak i możliwość obciążenia podmiotu prowadzącego karą umowną, której przesłanki wynikały z § 8 Ogólnych Warunków Umownych (OWU), a które należy utożsamiać z treścią załącznika nr 1 rozporządzenia – i tylko na tej podstawie pozwany mógł ową karę naliczyć. Umowa umożliwiała także pozwanemu dokonać potrącenia nienależnie przekazanych środków oraz kar umownych spółce z należności przysługującej jej od NFZ, zgodnie z zapisami § 7 i 9 OWU. Bezsprzecznie więc umowa odsyłała w tym zakresie do treści rozporządzenia stanowiącego akt prawa powszechnie obowiązującego (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP).

17. Jest to o tyle istotne, że załączona do sprzeciwu obszerna dokumentacja wewnętrzna NFZ poczynszy od zarządzenia nr (...) Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego (...), poprzez treść dokumentu pn. „Procedura nakładania kar umownych przez (...) NFZ na świadczeniodawców i podmioty prowadzące aptekę”, wytyczne (...) NFZ stanowiące ustalenie wysokości kar umownych na wzorach wniosków o ustalenie kary oraz wezwań do zapłaty czy miarkowania kary umownej, nie mogła mieć znaczenia dla sprawy i nie wpłynęła na dokonane przez Sąd ustalenia faktyczne albo (przedstawioną w dalszej części uzasadnienia) interpretację postanowień OWU na temat kary umownej. Należy bowiem zauważyć, iż całość tej dokumentacji stanowią wewnętrzne uregulowania obowiązujące w (...), które nie mają przymiotu prawa powszechnie obowiązującego. Przepisy ustawowe lub Rozporządzenia nie uprawniają Prezesa NFZ lub dyrektorów oddziałów wojewódzkich funduszu do wydawania aktów prawa powszechnie obowiązującego i wiążącego osoby trzecie, nie pozostającymi w organizacyjnej podległości od Prezesa Funduszu czy dyrektora oddziału wojewódzkiego. Dlatego też wydawane zarządzenia przez Dyrektora (...) NFZ i na ich podstawie sporządzana procedura nakładania kar umownych należy traktować jako regulacje o charakterze wewnętrznym, którym podlegają pracownicy NFZ. Nie podlega im natomiast powód, gdyż nie jest jednostką organizacyjnie podległą organowi wydającemu takie akty.

18. Sąd ponadto pominął dowód z zeznań świadka K. K. na podstawie art. 235² § 1 pkt 6 k.p.c., bowiem strona pozwana w terminie zakreślonym przez przewodniczącego nie wskazała faktów, jakie miałyby zostać potwierdzone wnioskowanym dowodem. „Ustalenie kary umownej zastosowanej wobec powoda, jej wysokości i miarkowania” to nie fakty, a kwestie prawne, które powinno się rozstrzygać w oparciu o ustalone w sprawie fakty. Wobec tego, że wniosek dowodowy nie odpowiadał wymogom określonym w art. 235¹ k.p.c., jego przeprowadzenie nie było dopuszczalne, a dowód z zeznań tej świadek podlegał pominięciu.

Ocena prawna

19. Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

20. Po dokonaniu stosownej oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie Sąd doszedł do przekonania, że potrącenie przez pozwanego kwoty 3 606,95 zł tytułem naliczonej kary umownej z należności powoda stanowiącej zwrot refundacji za zrealizowane recepty, zostało przez pozwanego dokonane bezpodstawnie.

21. Należy zgodzić się ze stroną powodową, iż naliczenie kary umownej przez pozwanego było możliwe wyłącznie w przypadku, gdy naruszenie obowiązków umownych skutkowało dokonaniem nienależnej refundacji przez Fundusz. O tym mówi bowiem treść przepisu § 8 ust. 1 i ust. 6 pkt 2 załącznika nr 1 do Rozporządzenia, na który powołuje się pozwany i jaki stanowił miał podstawę do jej naliczenia. Stosownie do jego treści w przypadku stwierdzenia niewykonania lub nienależytego wykonania umowy na realizację recept, będącego następstwem okoliczności, za które podmiot prowadzący aptekę ponosi odpowiedzialność, Prezes Funduszu lub dyrektor oddziału wojewódzkiego Funduszu, o którym mowa w § 1 ust. 2, nakłada karę umowną, a jej wysokość wynosi do 2% kwoty refundacji ustalonej w sposób określony w ust. 3-5 w przypadku: przedstawienia danych o obrocie lekami, środkami spożywcymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobami medycznymi objętymi refundacją, niezgodnych ze stanem faktycznym, na których podstawie oddział wojewódzki Funduszu, o którym mowa w § 1 ust. 2, dokonał nienależnej refundacji.

22. Rozporządzenie wraz z załącznikiem nr 1, choć ten drugi pełni rolę wzorca umownego, stanowi jednocześnie akt prawa powszechnie obowiązującego, dlatego też należy w procesie jego wykładni posługiwać się dyrektywami wykładni właściwymi dla przepisów aktów prawnych. Jedną z takich dyrektyw jest „zakaz wykładni per non est”, zgodnie z którym nie można zaakceptować takiej wykładni przepisu, który by jakiegokolwiek jego fragmentu pozbawiał jakiegokolwiek znaczenia (lub też takiej wykładni jednego przepisu, który pozbawiałby jakiegokolwiek znaczenia inny przepis). Zasada ta znajduje pewne odzwierciedlenie w obowiązujących Zasadach Techniki Prawodawczej (załącznik do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r., tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 283), które w § 11 przewidują, że w ustawie nie zamieszcza się wypowiedzi, które nie służą wyrażaniu norm prawnych, a w szczególności apeli, postulatów, zaleceń, upomnień oraz uzasadnień sformułowanych norm. Zakaz wykładni „per non est” jest też powszechnie przyjmowany w orzecznictwie sądowym. Na gruncie przepisów prawa lub postępowania cywilnego Sąd Najwyższy wypowiedział się na ten temat m. in. w postanowieniu z dnia 24 czerwca 2008 r., sygn. II CNP 55/08 („(...) dokonanie wykładni per non est, która prowadziłaby do pozbawienia przepisu znaczenia prawnego, jest oczywiście niedopuszczalne, jako sprzeczne z niepodważalnym założeniem o racjonalności ustawodawcy”) lub wyroku z dnia 21 lipca 2004 r., sygn. V CK 21/04 („Takie rozumienie tekstu przepisu nie daje się pogodzić z założeniem racjonalności prawodawcy, leżącym u podstaw prawidłowej wykładni przepisów prawa, zwłaszcza że nie można interpretować przepisów prawnych w taki sposób, by pewne ich fragmenty okazały się zbędne (zakaz wykładni per non est”). Na zasadę tę powołano się na przykład także w uchwale z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. III CZP 84/12, lub w wyroku z dnia 1 kwietnia 2011 r., sygn. III CSK 181/10.

23. Argument z dyrektywy „zakazu wykładni per non est” jest o tyle istotny, że w przypadku przyjęcia interpretacji Rozporządzenia proponowanej przez pozwanego zwrot „(...) na których podstawie oddział wojewódzki Funduszu (...) dokonał nienależnej refundacji.” byłby pozbawiony normatywnego znaczenia. Jest oczywiste, że naruszenia obowiązków nałożonych na podmioty prowadzące apteki mogą skutkować dokonaniem przez Fundusz nienależnej refundacji (bo np. wydano lek z refundacją nieuprawnionej osobie), ale mogą też nie mieć takiego skutku (bo np. dopuszczono się błędu w elektronicznej informacji, ale recepta została zrealizowana prawidłowo). W tym pierwszym przypadku występuje realne naruszenie interesów majątkowych Funduszu, który poniósł w wyniku nienależnie dokonanej refundacji stratę (bo skorzystała z niej osoba nieuprawniona). W tym drugim przypadku naruszenie takie nie istnieje, a jedynym skutkiem takiego formalnego uchybienia może być konieczność zajęcia się przez pracownika Funduszu przeprowadzeniem postępowania, w wyniku którego uchybienie powinno zostać naprawione.

24. Przepis art. 484 § 1 k.c. pozwala stronom na zastrzeżenie kary umownej również na wypadek sytuacji, w których druga strona umowy względem tej, która dopuściła się naruszenia umowy, nie poniosła szkody. Jest więc dopuszczalne zastrzeżenie kary umownej zarówno na wypadek uchybień prowadzących do dokonania nienależnej refundacji, jak też na wypadek czysto formalnych uchybień, które takiego skutku nie powodują. Z samej dopuszczalności zastrzeżenia kary umownej na wypadek formalnych uchybień nie można jednak wyprowadzać wniosku, że § 8 ust. 1 i ust. 6 pkt 2 załącznika nr 1 do Rozporządzenia taką karę umowną zastrzega. Jego treść wyraźnie odwołuje się do sytuacji, w której oddział Funduszu dokonał nienależnej refundacji. Należy więc uznać, że wystąpienie rzeczywistego skutku naruszenia obowiązków podmiotu prowadzącego aptekę, jakim jest dokonanie przez Fundusz nienależnej refundacji, jest przesłanką dopuszczalności obciążenia tego podmiotu karą umowną.

25. Pozwany żadnym z przedłożonych dowodów nie wykazał, aby do owej nienależnej refundacji doszło. Pozwany nie podnosił bowiem, aby leki, które widniały na zgłaszanych receptach nie trafiły na rzecz osób uprawnionych do ich odbioru. Faktem jest, iż w trakcie przesyłania danych o realizowanych receptach w systemie informatycznych podmiot prowadzący aptekę omyłkowo dokonał literówek w numerach PESEL dotyczących trzech z nich. O tym, że błąd był niezamierzony i miał charakter literowej omyłki, świadczy podobieństwo prawidłowych nr PESEL na receptach i błędnych numerów w zestawieniu (różnice pomiędzy nimi są naprawdę niewielkie). Po sprawdzeniu tych numerów PESEL w centralnym wykazie ubezpieczonych okazało się, że te numery przypisano osobom już wówczas nieżyjącym. Nieprawidłowości te zostały powodowi zgłoszone, który następnie w terminie zakreślonym dokonał stosownych korekt. Jednak ostatecznie nie miały one wpływu na wysokość przyznanej mu refundacji.

26. Jak wyżej wspomniano, nie jest dopuszczalne potraktowanie elementu przepisu prawnego jako nieistniejącego (per non est). Nie ma też podstaw do takiej interpretacji omawianego przepisu załącznika do Rozporządzenia, wedle którego każde naruszenie umowy o refundację prowadzi do udzielenia nienależnej refundacji. Jest to zwyczajnie nielogiczne i niezgodne z rzeczywistością. Przykładowo w niniejszej sprawie osobami, którym Fundusz udzielił refundacji, były osoby wskazane na receptach – żyjący w chwili realizacji recept i uprawnieni do uzyskania leku z refundacją. Fundusz nie udzielił przecież refundacji osobom wskazanym w zbiorczym zestawieniu z numeru PESEL (nieżywym), których numer znalazł się w elektronicznej informacji omyłkowo. Brak jakichkolwiek podstaw do podejrzeń (w świetle zgromadzonych dowodów), aby refundowane leki trafiły do osób niepowołanych.

27. W ocenie Sądu zakwestionowane nieprawidłowości miały w istocie charakter drugorzędny, nie stanowiące podstawy do naliczenia kary umownej. Sąd podziela stanowisko wyrażone w wyroku tut. Sądu z dnia 8 listopada 2018 r. o sygn. akt. VI C 2659/17 oraz oddalającym apelację od tego wyroku orzeczeniu Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 stycznia 2020 r., sygn. akt V Ca 443/19, że przesłanki nałożenia kary umownej wymienione w § 8 ust. 1 i ust. 6 pkt 2 rozporządzenia muszą być spełnione łącznie, tzn. konieczne jest zarówno, aby przedstawione dane były niezgodne ze stanem faktycznym oraz aby to na ich podstawie nastąpiła wypłata nienależnej refundacji. Nie można zgodzić się z pozwanym, jakoby treść § 8 ust. 1 załącznika do Rozporządzenia stanowiła samodzielną podstawę do nałożenia kary umownej w każdym przypadku nienależytego wykonania umowy na realizację recept. Na niesamodzielną tego przepisu wskazuje choćby to, że nie precyzuje on wysokości kary umownej w wypadku zajścia podstawy do nałożenia kary umownej w przypadkach innych niż wymienione w ust. 2-6 i 9 tego paragrafu. Skuteczne zastrzeżenie kary umownej wymaga wskazania jej wysokości albo przynajmniej podstawy do jej obliczenia w przyszłości, a § 8 ust. 1 załącznika nic takiego nie zawiera. Przepis ten można wyklądać tylko w ten sposób, że w razie zajścia jakiejś szczególnej podstawy wymienionej w którymś z kolejnych ustępów paragrafu ósmego Prezes Funduszu albo dyrektor oddziału wojewódzkiego nakłada karę umowną obligatoryjnie, a nie uznaniowo (tzn. nie może odstąpić samowolnie od jej dochodzenia).

28. W niniejszej sprawie dokonanie omyłkowej literówki w numerach PESEL pacjentów nie prowadziło jednak do skutku w postaci wypłaty nienależnej refundacji. Co oczywiste nie można kwestionować faktu, iż te nieprawidłowości miały miejsce, jednakże do ich usunięcia wystarczyły w zupełności zalecenia organu przeprowadzającego kontrolę, do czego powód się ustosunkował. Załączył bowiem w terminie stosowną korektę, z której wynikało, że wartość należnej refundacji nie zmniejszyła. Pozwany nie zgłaszał uwag do tak sporządzonej korekty, a mimo to dokonał potrącenia w sposób nieuprawniony kwoty kary umownej.

29. Można zgodzić się z pozwanym co do tego, że kara umowna może mieć charakter prewencyjny i może służyć wymuszeniu na kontrahencie najwyższej staranności w gospodarowaniu środkami publicznymi. Nie można jednak dla realizacji tych celów dokonywać interpretacji § 8 ust. 6 załącznika do Rozporządzenia, która byłaby sprzeczna z jedną z podstawowych zasad wykładni językowej tego postanowienia umownego.

30. Tylko na marginesie można więc dodać, że powoływanie się przez powoda na zarzut przedawnienia przeciwko naliczeniu przez pozwanego kary umownej nie mogło być skuteczne. Przywołana przez powoda zarówno w treści pisma z dnia 16 września 2021 r. jak i w pozwie treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2014 r. o sygn. akt III CZP 93/14 dotyczyła roszczenia przedsiębiorcy prowadzącego aptekę o refundację ceny leku lub wyrobu medycznego, a nie roszczenia Narodowego Funduszu Zdrowia o zwrot refundacji, który nie jest przedsiębiorcą, nie prowadzi działalności gospodarczej i przez to nie znajduje do niego zastosowania wspomniany w uchwale trzyletni termin przedawnienia.

31. Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda całość żądanej przez niego kwoty tj. 3 606,95 zł uznając je za zasadne w całości. Bezzasadność kary umownej musiała skutkować uznaniem oświadczenia pozwanego o potrąceniu za bezskuteczne, a tym samym oceną, że pozwany pozostaje w zwłoce z zapłatą brakującej części kwoty z faktury z dnia 3 stycznia 2022 r.

Odsetki

32. Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie w oparciu o art. 481 § 1 k.c. Zgodnie z jego treścią jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Pozwany dokonał potrącenia nienależnej mu kwoty tytułem kary umownej w dniu 10 stycznia 2022 r., o czym świadczy treść oświadczenia, które powód otrzymał. Tego samego dnia pozwany zrealizował przelew pozostałej części kwoty z faktury z dnia 3 stycznia 2022 r., uznając, że w zakresie kwoty 3 606,95 zł wierzytelność powoda została umorzona na skutek potrącenia. Potrącenie to było jednak nieskuteczne i tym samym nie mogło wpływać na termin spełnienia świadczenia wykazanego fakturą z 3 stycznia 2022 r. Sąd uwzględnił więc żądanie powoda również co do odsetek w całości, zasądzając je od kwoty 3 606,95 zł od dnia 11 stycznia 2022 r. do dnia zapłaty (pozwany opłacił fakturę w pozostałej części 10 stycznia 2022 r. i nie kwestionował, że od kolejnego dnia popadłby w opóźnienie z jej zapłatą).

Koszty procesu

33. Podstawę rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania stanowił art. 98 § 1 k.p.c. Jako, że powód jest wygrywającym w niniejszej sprawie, więc to na pozwanym ciąży obowiązek zwrot na rzecz powoda poniesionych przez niego kosztów procesu. Na koszty te składały się: opłata od pozwu w kwocie 200 zł, opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika powoda będącego adwokatem (900 zł – na podstawie § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie), łącznie 1 117 zł wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c.

Zarządzenia:

(...)